

Levemir® productinformatie voor de gebruiker

Inhoudsopgave

Uw behandelaar heeft u Levemir® voorgeschreven	4
Wat is diabetes?	4
Hoe verloopt de glucosestofwisseling?	4
Wat is insuline?	6
Wat doet insuline?	6
Wat is Levemir®?	6
Verkrijgbaarheid van Levemir®	7
Het gebruik van Levemir®	7
Wanneer dient u Levemir® niet te gebruiken?	8
Wat is een hypoglykemie?	8
Toedieningssystemen	9
Levemir® FlexPen®	9
Levemir® InnoLet®	9
NovoPen® 4	10
Injecteren	10
Hoe bewaart u Levemir® ?	11
Welke dosis insuline moet u gebruiken?	12
Zelfcontrole van de bloedglucose	12
Wat gebeurt er als u ziek wordt?	12
Hoe zit het met extra inspanning?	13
Changing Diabetes	14
Belangrijke adressen	15

Op geen enkele wijze wil Novo Nordisk B.V. de rol van behandelaar vervullen of de indruk wekken de plaats van behandelaar in te willen nemen. Heeft u twijfels over hoe te handelen? Raadpleeg uw huisarts, specialist, diabetesverpleegkundige of apotheker. Niets uit deze uitgave mag op enigerlei wijze worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Novo Nordisk B.V.

Uw behandelaar heeft u Levemir® voorgeschreven

In deze brochure leest u wat Levemir® is, hoe u het gebruikt en hoe u het bewaart. Lees voor het gebruik aandachtig de bijsluiter. Deze brochure geeft ook beknopte algemene informatie over diabetes, glucose en insuline.

Wat is diabetes?

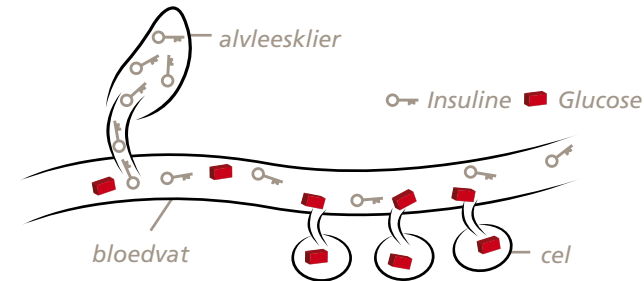
Bij diabetes is er een tekort aan insuline (diabetes type 2) of wordt er helemaal geen insuline (meer) aangemaakt (diabetes type 1). Hierdoor kan glucose uit de voeding niet meer in de cellen worden opgenomen, waardoor het glucosegehalte in het bloed stijgt. (Extra) insuline moet dan van buiten af worden toegediend.

Zie voor meer informatie over diabetes onze brochures 'Voorlichting diabetes type 1' en 'Voorlichting diabetes type 2'.

Hoe verloopt de glucosestofwisseling?

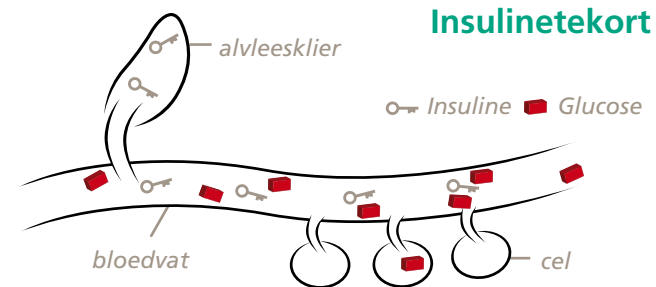
Als u koolhydraten eet, komt er glucose in uw bloed. Wordt de hoeveelheid glucose in uw bloed te groot, dan krijgt de alvleesklier een signaal om extra insuline af te geven. Insuline stimuleert de opname van glucose vanuit het bloed in de lichaamscellen. Daardoor daalt de hoeveelheid glucose in het bloed en stopt op haar beurt weer de uitscheiding van insuline. Deze afstemming (stijging van glucose → uitscheiding van insuline; daling van glucose → minder uitscheiding van insuline) gaat in een gezond lichaam uiterst snel en

secur. Daardoor blijft de glucosespiegel in het bloed normaal gesproken binnen nauwe grenzen (tussen de 4 en 7 mmol/l).

Normaal

Uit voedsel wordt glucose (suiker) opgenomen in het bloed. De alvleesklier maakt vervolgens een passende hoeveelheid insuline aan, die er voor zorgt dat glucose door de cellen wordt opgenomen. De cellen gebruiken de glucose als energie.

Insulinetekort

Diabetes

Bij diabetes is er vaak sprake van twee stoornissen: Ten eerste is het mogelijk dat de alvleesklier te weinig insuline aanmaakt.

Minder gevoelig voor insuline

Ten tweede kan het zijn dat de cellen minder gevoelig zijn voor insuline.

In beide gevallen zijn de cellen niet (meer) in staat voldoende glucose op te nemen.

Wat is insuline?

Insuline is een hormoon dat in de alvleesklier (pancreas) wordt aangemaakt. De alvleesklier is een orgaan in de buurt van de lever. Insuline wordt door de alvleesklier afgegeven aan de bloedbaan en vervolgens wordt het vervoerd naar de lichaamscellen alwaar het een bloedglucoseverlagende werking heeft. Bij mensen zonder diabetes wordt er continu een kleine hoeveelheid insuline aan de bloedbaan afgegeven (basale behoefte) en een verhoogde hoeveelheid tijdens de maaltijd.

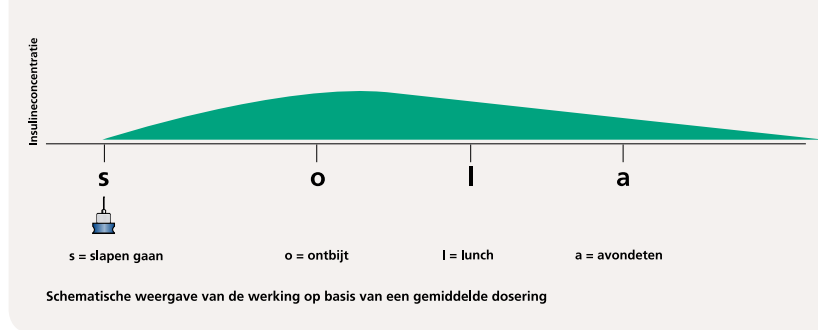
Wat doet insuline?

Gedurende de dag geeft de alvleesklier telkens een beetje insuline af. Na het eten van een maaltijd zal de alvleesklier extra insuline afgeven om de gestegen glucose in het bloed te kunnen verwerken. Om dit proces bij mensen met diabetes zo goed mogelijk na te bootsen bestaan er verschillende soorten insulines. Langwerkende insuline zoals Levemir[®] voorziet in de basale insulinebehoefte en wordt vaak eenmaal per dag geïnjecteerd. Snelwerkende insuline vangt de glucosepiek op die ontstaat na de maaltijd. Deze insuline wordt daarom voor of kort na elke maaltijd geïnjecteerd. Daarnaast bestaan er zogeheten mix-insulines. Deze bevatten zowel snel- als langwerkende insuline in verschillende verhoudingen.

Wat is Levemir[®]?

Levemir[®] is een langwerkende insuline die wordt gebruikt voor de behandeling van patiënten met diabetes mellitus. Het is een middel dat na injectie het bloedglucosegehalte gedurende 24 uur verlaagt. Levemir[®] is bedoeld om te voorzien in de basale insulinebehoefte. Levemir[®] kan worden gebruikt in combinatie met tabletten of met

Werkingsprofiel Levemir[®]

snelwerkende insuline om de gestegen bloedglucose na de maaltijd op te vangen.

Verkrijgbaarheid van Levemir[®]

Levemir[®] is verkrijgbaar in de voorgevulde pensystemen FlexPen[®] en InnoLet[®] en in Penfill[®] voor gebruik in NovoPen[®] 4. Zowel FlexPen[®], InnoLet[®] als Penfill[®] bevatten 300 eenheden insuline. Dit is voldoende om meerdere malen te kunnen injecteren.

Het gebruik van Levemir[®]

Om uw bloedglucosewaarden zo goed mogelijk onder controle te kunnen houden, is het belangrijk dat u Levemir[®] op de juiste manier gebruikt. Bespreek en bepaal daarom samen met uw (huis)arts uw insulinebehoefte. Bent u bijvoorbeeld gewend veel te sporten, dan kan de (huis)arts daar rekening mee houden.

Voordat u Levemir[®] gaat gebruiken, is het belangrijk dat u het etiket op de verpakking controleert om er zeker van te zijn dat u de juiste insulinesoort heeft. Controleer vervolgens altijd de patroon, met inbegrip van de rubber zuiger/stop. Als er beschadigingen te zien zijn of als er

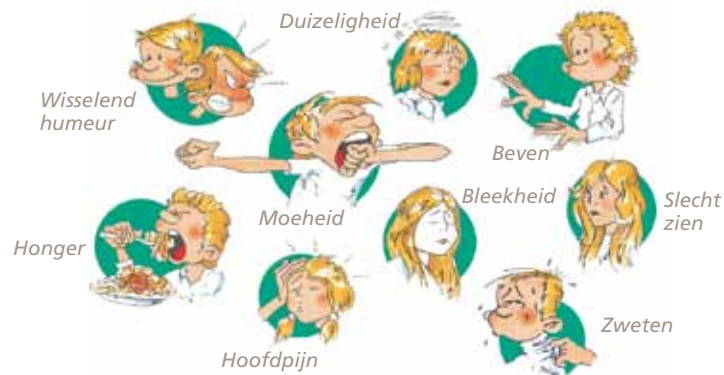
ruimte zit tussen de rubber zuiger en de witte band, kunt u de patroon terugbrengen naar de apotheek.

Wanneer dient u Levemir® niet te gebruiken?

- Gebruik Levemir® niet als de patroon of de pen met de patroon gevallen, beschadigd of gedeukt is. Als de insuline niet op de juiste wijze is bewaard of bevroren is geweest, kan de insuline minder of helemaal niet meer werkzaam zijn.
- Gebruik Levemir® alleen als de insuline kristalhelder en kleurloos is.
- Als u nier- of leverproblemen heeft of problemen met uw bijnier, hypofyse of schildklier, overleg dit met uw (huis)arts.
- Levemir® dient tenslotte niet te worden gebruikt wanneer het bloedglucosegehalte te laag is (hypoglykemie).

Wat is een hypoglykemie?

Bij de behandeling van diabetes met insuline kan het voorkomen dat de bloedglucosewaarde te ver daalt, tot beneden de 3,5 mmol/l. In dat geval spreken we van een hypo (van hypoglykemie). Tekenen van een hypo kunnen zich plotseling voordoen en zijn o.a. transpireren, onduidelijk praten, wazig zien en een slap gevoel.

De behandeling van een lichte of matige hypoglykemie bestaat bijvoorbeeld uit het eten van zes tabletten druivensuiker of het drinken van een glas suikerhoudende drank. Voor meer informatie hierover verwijzen wij u naar de brochure 'Behandeling van hypoglykemie'.

Toedieningssystemen

Voor het injecteren van Levemir® heeft u een speciaal insulinetoedieningssysteem nodig. U heeft de keuze uit 3 systemen:

Voorgevulde toedieningssystemen:

- Levemir® FlexPen®

Levemir® FlexPen® is voorgevuld met 300 eenheden insuline. Deze pen is in te stellen op elke gewenste dosis tussen de 1 en 60 eenheden in stapjes van 1 eenheid. Mocht u per ongeluk het aantal eenheden te hoog hebben ingesteld dan is dat eenvoudig te corrigeren door de instelknop weer terug te draaien. Hierbij gaat er geen insuline verloren. Mocht er minder insuline dan de gewenste hoeveelheid in de pen zitten, dan blokkeert de instelknop automatisch. U kunt dus nooit te weinig injecteren.

- Levemir® InnoLet®

Levemir® InnoLet® is een voorgevuld toedieningssysteem, dat makkelijk in de hand ligt. De pen is in te stellen in stapjes van 1 eenheid van 1 tot en met 50 eenheden. Mocht u per ongeluk het aantal eenheden te hoog hebben ingesteld dan kunt u dit makkelijk herstellen door de instelknop terug te draaien.

Navulbaar toedieningssysteem:

- NovoPen® 4

Met NovoPen® 4 beschikt u over een duurzaam, metalen insulinetoedieningssysteem, voor meervoudig gebruik met Penfill® patronen. De pen werkt nauwkeurig en eenvoudig. U kunt de dosis in stapjes van 1 eenheid van 1 tot en met 60 eenheden instellen. NovoPen® 4 heeft een grote doseringsschaal voor een makkelijk leesbare en zekere dosisinstelling. Injecteren met NovoPen® 4 vraagt niet veel kracht en de pen geeft een hoorbare klik ter bevestiging van een complete dosis. NovoPen® 4 is verkrijgbaar in een zilveren en donkerblauwe uitvoering.

Zie voor meer informatie onze FlexPen® en NovoPen® 4 patiëntenfolder.

Injecteren

Soms vinden mensen het vervelend om zichzelf te moeten injecteren. Maar dankzij moderne toedieningsystemen en heel dunne naaldjes voelt men het injecteren nauwelijks meer. Uw (huis)arts of diabetesverpleegkundige heeft u laten zien hoe het moet en mocht u dat niet meer precies weten dan kunt u het nog een keer nalezen in de handleiding. Op www.novonordisk.nl staat een filmpje waarop u het instellen nog een keer rustig kunt bekijken.

Levemir® moet onder de huid worden geïnjecteerd. Maar pas op, injecteer deze insuline nooit rechtstreeks in een ader of spier. U kunt het beste injecteren in de voorkant van uw dij, of uw buik, niet te dicht in de buurt van uw navel. Om reacties zoals roodheid, zwelling, ontsteking, jeuk of een blauwe plek van de huid te voorkomen, moet u de

injectieplaats afwisselen. Meestal verdwijnen deze reacties na een paar weken insulinegebruik. Is dit niet het geval, neem dan contact op met uw (huis)arts. Om er zeker van te zijn dat de volledige dosis is geïnjecteerd, houdt u de naald ten minste 6 seconden onder de huid. Zorg dat u na elke injectie de naald verwijdert, er kan namelijk vloeistof weglekken.

Hoe bewaart u Levemir® ?

Bewaar Levemir® Penfill®, FlexPen® of InnoLet® vóór het eerste gebruik bij een temperatuur van 2°C tot 8°C. Bewaar Levemir® nooit in het vriesvak; insuline die bevroren is geweest, verliest namelijk z'n werking. Levemir® Penfill® (in NovoPen® 4), FlexPen® of InnoLet® die in gebruik is of die als reserve wordt meegenomen, hoeft niet in de koelkast te worden bewaard. U kunt deze bij u dragen en maximaal 6 weken bij kamertemperatuur (niet boven 30°C) bewaren. Levemir® moet worden beschermd tegen extreme hitte en zonlicht. Houd daarom de pendop altijd op het toedieningssysteem wanneer u deze niet gebruikt. Als u deze maatregelen in acht neemt, dan kunt u de houdbaarheid zoals vermeld op de verpakking aanhouden. Levemir® mag niet worden gebruikt na de uiterste houdbaarheidsdatum die op het etiket en op het kartonnen doosje staat vermeld.

De volledige bijsluiter van Levemir® kunt u lezen en downloaden op www.novonordisk.nl.

Welke dosis insuline moet u gebruiken?

De hoeveelheid insuline die u gebruikt moet op uw lichaam zijn afgestemd. Dat betekent dat rekening gehouden moet worden met de bloedglucosewaarden en met wat u eet en verbruikt aan glucose. Volg hierbij het voorschrift van uw behandelaar.

Zelfcontrole van de bloedglucose

U dient regelmatig uw bloedglucosespiegel te controleren. Hoe u dat moet doen zal u verteld worden door uw behandelaar. Gebruikelijke momenten zijn vlak voor een maaltijd of 1,5 -2 uur nadien en voor het slapen. Een extra controle kan nodig zijn bij intensieve lichamelijke activiteit.

Wat gebeurt er als u ziek wordt?

Blijf de insuline gewoon gebruiken als u ziek bent. Uw insulinebehoefte kan echter veranderen. Wanneer u een infectie of koorts heeft of na een operatie, heeft u wellicht meer insuline nodig dan normaal. Wanneer u last heeft van diarree of overgeven, of wanneer u minder eet dan normaal, heeft u wellicht minder insuline nodig dan normaal. Neem hiervoor altijd contact op met uw behandelaar.

Andere zaken om te onthouden als u ziek bent, zijn:

- blijf uw bloedglucosewaarden regelmatig controleren;
- drink voldoende;
- eet zo normaal mogelijk;
- als u niet kunt eten, neem dan uw koolhydraten in vloeibare vorm (bijvoorbeeld vers geperst sinaasappelsap of suikerhoudende frisdrank);
- raadpleeg bij twijfel altijd uw behandelaar.

Hoe zit het met extra inspanning?

Regelmatig bewegen en sporten is goed voor iedereen. Het verbetert de lichamelijke en geestelijke conditie. Voor mensen met diabetes is bewegen extra belangrijk, want beweging zorgt ervoor dat:

- het lichaam gevoeliger wordt voor insuline, zodat de aanwezige insuline beter werkt;
- het lichaam minder behoefte heeft aan insuline;
- de bloedsomloop wordt gestimuleerd, wat late complicaties kan helpen voorkomen;
- het gewicht stabiel blijft.

Lichaamsbeweging hoeft geen topsport te zijn. Ontspannen wandelen, fietsen, zwemmen, bowlen of iets dergelijks is ook prima, als er maar regelmaat in zit. Het is beter om drie keer per dag gedurende tien minuten iets te doen, dan één keer per week twee uur achter elkaar. Houd bij extra beweging altijd de hoogte van de bloedglucose in de gaten, want wie meer beweegt, verbruikt ook meer energie waardoor de bloedglucose daalt. De inname van koolhydraten moet hierop worden afgestemd om te voorkomen dat iemand tijdens of na de inspanning een hypoglykemie krijgt.

Zie voor meer informatie onze brochure 'Voorlichting diabetes sport en beweging'.

Changing Diabetes

Novo Nordisk beschouwt het als haar missie om de toekomst van diabetes te veranderen. Om deze visie gestalte te geven hebben wij het Changing Diabetes-programma ontwikkeld. Changing Diabetes omvat diverse nationale en internationale initiatieven, die zich met name richten op communicatie met en voorlichting aan mensen met diabetes en alle betrokkenen om hen heen.

Het Changing Diabetes-programma kent zes pijlers: Geschiedenis, Onderzoek, Preventie & Bewustwording, Behandeling, Zorgvernieuwing en Educatie. Op www.changingdiabetes.nl vindt u een overzicht van alle activiteiten die Novo Nordisk ontplooit om vorm te geven aan Changing Diabetes.

Met Changing Diabetes willen wij bereiken dat de behandeling en de zorg voor mensen met diabetes, de wijze waarop de maatschappij met deze aandoening omgaat verandert, zodat de toekomst van mensen met diabetes verbetert.

Belangrijke adressen

Diabetesvereniging Nederland (DVN)

De DVN behartigt de belangen van alle mensen met diabetes en ondersteunt hen in hun streven een normaal en actief leven te leiden.

Telefoon: (033) 46 30 566

Internet: www.dvn.nl

Bloedsuiker

Bloedsuiker is een gratis kwartaalblad voor mensen met diabetes mellitus. Het is verkrijgbaar bij de huisarts, apotheek en polikliniek van het ziekenhuis. Voor meer informatie kunt u kijken op www.bloedsuiker.nl. U kunt zich daar ook aanmelden om het blad als digitale nieuwsbrief te ontvangen.

Novo Nordisk

www.novonordisk.nl, de internetsite van Novo Nordisk, bevat zeer veel informatie over diabetes, met o.a. een diabetes encyclopedie. U kunt voor meer informatie ook contact opnemen met de afdeling Informatie & Service. Telefoon: (0172) 44 96 00
E-mail: informatie@novonordisk.com

www.changingdiabetes.nl, bevat een overzicht van alle activiteiten die Novo Nordisk ontplooit om vorm te geven aan Changing Diabetes.

Novo Nordisk B.V.

Postbus 443
2400 AK Alphen aan den Rijn
T +31 (0)172 44 96 00
informatie@novonordisk.com

www.nvonordisk.nl
www.changingdiabetes.nl

novo nordisk®